

EGOERAREN AZTERKETA

- 58.700 lanpostu suntsitu dira 2009an
- 41.600 pertsona gehiago langabezian
- Langabezia Europar Batasunean baino gehiago hazi da
- EBkoak baino langabezia-tasa altuagoak
- KPIa baino soldata-igoera handiagoak lortu behar dira

AURKEZPENA

Egoeraren azterketa honetan, enpleguak 2009ko ekitaldian zehar Hego Euskal Herrian izan duen bilakaerari erreparatuko diogu, beste adierazle ekonomikoei buruzko datu berrienei ez ezik. Hileko puntako gaia Euskal Autonomia Erkidegoko eta Nafarroako gizarte-zerbitzuen egoera izango da oraingoan.

EKONOMIAK ERREKUPERATU GABE JARRAITZEN DU

2009an BPGd-ak izandako bilakaerari buruzko datu aurreratuek atzeraldiaren jarraipena erakusten dute, bai Hego Euskal Herrian (HEH), eta baita bere inguruan ere.

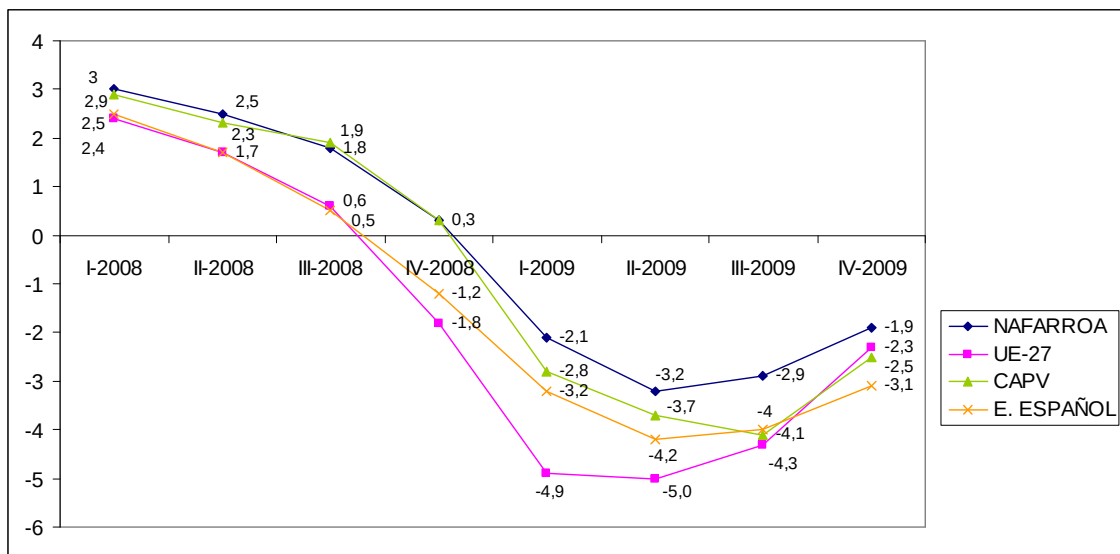
2008ko bigarren hiruhilekoan hasitako ekonomiaren bilakaera eskasari, joera berdineko urteak jarraitu diola erakusten du grafikoak.

Nafarroako ekonomia da konparatiboki datu eta bilakaera “baikorrenak” erakusten dituen. Zehazki, Foru Erkidegoko PBGd-a %2,1a murriztu zen 2009ko lehen hiruhilekoan, %3,2a bigarrenengan, %2,9a hirugarrenengan, eta %1,9a laugarrenengan.

Euskal Autonomi Erkidegoko (EAE) BPGd-a ere murriztuz joan zen 2009an zehar, lehen hiruhilekoko %2,5eko murrizketari, bigarreneko %3,6ak, hirugarreneko %4ak eta laugarreneko %2,5ak jarraitu baitzioten.

Gure inguruari dagokionez, espainiar Estatuko BPGd-a %3,2a, %4,2a, %4a, eta %3,1a murriztu zen 2009ko lau hiruhilekoetan, eta 27-EBkoa, batez beste, %4,9, %5, %4,3, eta %2,3.

BPGd-aren URTEARTEKO BILAKAERA (% ALDAKETA). 27-EB, 2008-2009

Iturriak: Eustat, IEN, Eurostat

BPGd-aren urtearteko bilakaeraren datuek (batzuk aurrerapenak bakarrik dira) Nafarroako ekonomia %2,5a murriztu dela 2009an zehar erakusten dute, EAEkoa %3,3, espainiar Estatukoa %3,6, eta 27-EBkoa %4,1.

EAEko BPGd-aren informazio zehatzak (oraindik ez daukagu Nafarroarako informazio hau), sektoreetatik, kaltetuena industria izan dela erakusten du (%9,5a murriztu da), gero eraikuntza (-%5,7), eta gero zerbitzuak (-%0,1); aipatzekoa da zerbitzuen barruan, merkatuko zerbitzuak %1,2a murriztu direla, ez-merkatuko zerbitzuak %5a hazi direlarik. Bere aldetik, nekazaritza eta arrantzako sektorea %2,1 igo da, nahiz eta urteetan jasandako murrizketak are baxuagoa egin duen bere pisua.

Eskariari dagokionez, inbertsioa da gehien murriztu dena (-%8,3), gero barne-eskaria (-%4), eta gero etxeguneen azken kontsumoko gastua (-%3,8). Aldiz, herri administrazioen azken kontsumoko gastua %3,2a hazi da, eta kanpo eskariaren bilakaera ere positiboa izan da, inportazioen jaitsiera (-%14,7), esportazioena (-%14,4) baino handiagoa izan baita.

Laugarren hiruhilekoan BPGd-ak izandako bilakaera positiboagoa erabiliz, krisialdiaren irteeran gaudenaren mezua zabaldu da. Hala ere, datuak aurreko hiruhilekoetakoak baino hobeak badira ere, txarrak izaten jarraitzen dute. Gainera, hurrengo hiruhilekoetan BPGd-ak izango duen bilakaera ikusi beharko da.

Beste alde batetik, gero eta ugariagoak dira egoera aztertzeko BPGd-a kontutan hartzearen aurka agertzen direnak, adibidez, zer neurtzen duen, neurtzen den era, eta batez ere, neurtzen ez duena arrazoitzat hartuz. Edozein kasutan, enplegu eta bere kalitatearen bilakaera ikusi beharko dira, lan arloan krisialditik ateratzen garen edo ez esan ahal izateko.

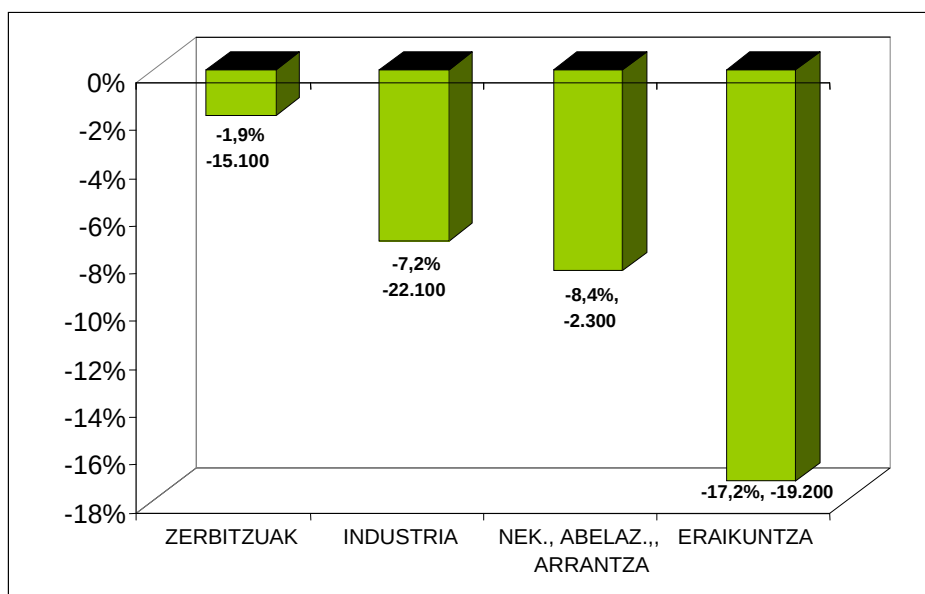
58.700 LANPOSTU SUNTSITU DIRA 2009an

Lanean aritu diren biztanleak 1.189.600 izan dira Hego Euskal Herrian, 2009ko laugarren hiruhilekoan. Horrek esan nahi du urtean zehar 58.700 lanpostu (enpleguaren %4,7) galdu direla. Urtealdian zehar galdutako lanpostuetatik 46.000, gizonei zegozkien, eta 12.700, berriz, emakumezkoiei; hortaz, lanean aritu diren gizonezkoak 655.400 izan dira, eta emakumezkoak, 534.200.

Lanean aritu den biztanleria sektorez sektore aztertuta ikus daitekeenez, 787.100 lagun (%66,2) zerbitzuen sektorean ibili dira; 284.900 (%23,9), industria sektorean; 92.440 lagun (%7,8), eraikuntzan, eta 25.200 (%2,1), nekazaritzan, abelazkuntzan eta arrantzan.

2009an suntsitutako lanpostuetatik 22.100 industrian galdu dira; 19.200, eraikuntzan; 15.100, zerbitzuetan, eta 2.300, nekazaritzan, abelazkuntzan eta arrantzan. Termino erlatibotan neurtuta, eraikuntzak izan du jaitsierarik handiena, sektoreko lanpostuen %17,2 suntsitu baita. Hurrengo gutxipen handiena, nekazaritza, abelazkuntza eta arrantza sektoreak nozitu du, %8,4ko lanpostu-galerarekin, hurrengoa industrian (lanpostuen %7,2), eta azkenik, zerbitzuen sektorean (lanpostuen %1,9koa).

LANEAN ARI DEN BIZTANLERIAREN BILAKAERA SEKTOREKA. HEH, 2009

Iturria: INE

Lanean aritutako biztanleriaren baitan, 989.000 lagunek izan dute soldatako lana, 526.000 gizonek eta 463.000 emakumek, hain zuzen ere. Horren arabera, **soldatako biztanleriak** 17.000 laguneko jaitsiera izan du, 2008ko laugarren hiruhilekokoaren aldean: soldatapeko 15.500 gizonezko eta 1.500 emakumezko gutxiago izan dira, zehazki.

ALDI BATERAKO KONTRATUAK MEDIO SUNTSITUTAKO ENPLEGUA

Aldi baterako kontratuekin diharduten pertsonen kopuruak 37.000 laguneko gutxipena izan du 2009an zehar. Horrek agerian uzten du enplegu-suntsipenak, hein handi batean, aldi baterako langileen kolektiboan oinarritzen jarraitzen duela.

Ondorioz, **behin-behinekotasun tasak** 3,3 puntuko jaitsiera izan du ekitaldian, 2009ko laugarren hiruhilekoan %22,1era heldurik. Fenomeno hori emakumezkoen kolektiboak jasan du nabarmenkiago, aldi baterako kontratua duten emakumezkoen kopuruak 22.600 laguneko urripena izan baitu, gizonezkoen kolektiboan jazotakoa 14.400 lagunekoa izan delarik. Era horretan, emakumezkoen behin-behinekotasun tasa %25,8koa izan da (2008ko laugarren hiruhilekoko baina 4,7 puntu baxuagoa), eta gizonezkoena, %18,9koa (2,1 puntu baxuagoa).

Bestalde, 25 urtetik beherako gazteen kolektiboaren behin-behinekotasun tasa %60,7koa izan da (urtebete lehenagokoa baino 7,7 puntu baxuagoa), eta 25 eta 34 urte bitartekoen kolektiboarena, %30,4koa (2,4 puntu baxuagoa).

Aldi-baterako lanpostuak medio suntsitu den enpleguaren eraginez behin-behinekotasun tasak jaitsiera izan badu ere, tasa hori Europakoa baino askoz altuagoa da oraindik ere. 27-EBko behin-behinekotasun tasa, zehazki, %13,8koa izan da 2009ko hirugarren hiruhilekoan (Europa mailako azken informazioa da), hau da, Hego Euskal Herrikoa baino 8,3 puntu baxuagoa. Modu horretan ere, gizonezkoen behin-behinekotasun tasa 5,8 puntu txikiagoa izan da 27-EBn HEHn (%13,1) baino, eta emakumezkoena, 11,2 puntu baxuagoa (%14,6).

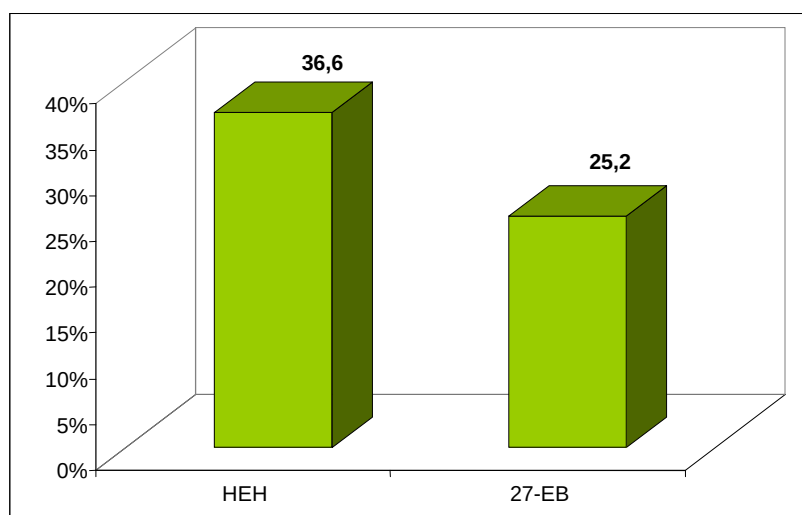
Datuok agertzen dutenez, emakumezkoen kolektiboan ageri dira oraindik nazioarteko ingurunearekiko jauzirik handienak, behin-behinekotasunari dagokionez. Izan ere, Hego Euskal Herrian, 6,9 puntuko aldea dago gizonezkoen behin-behinekotasun tasaren eta emakumezkoenaren artean; 27-EBn, aldiz, aldea 1,5 puntukoa baino ez da.

41.600 PERTSONA GEHIAGO LANGABEZIAN

2009aren amaieran, 155.300 **langabe** egon zeuden: 80.200 gizon eta 75.100 emakume. Beraz, langabeziak 41.600 lagunekoko gehikuntza izan du 2009an zehar, pertsona horietatik, gizonezkoak 22.800 eta emakumezkoak 18.800 izanik.

Era horretan, biztanleria langabeak %36,6ko hazkundera izan du 2009ko ekitaldian, 27-EBekoaren hazkundera %25,2koa izan delarik (abenduko urte arteko datua). Argi dago, bada, mundu osoa astintzen ari den abagune ekonomiko honetan, Hego Euskal Herrian gainerakoan baino enplegu gehiago suntsitzen ari dela, lan-merkatuko behin-behinekotasun tasa altuak enplegu-suntsiketa ia musu-truk egitea ahalbidetzen baitie enpresei.

LANGABEZIAREN HAZKUNDEA (%). 27-EB ETA HEH, 2009

Iturriak: Eurostat, INE

Oraingo krisi ekonomikoan zehar jazo dena aztertuz gero, are datu asaldagarriagoak ageri dira. Berez, 2008ko bigarren hiruhilekotik aurrera, langabeziak 78.900 laguneko gehikuntza izan du; hau da, urte eta erdian, langabeen kopurua bikoiztu egin da. Atal honetan ere, Hego Euskal Herria nabarmen geratzen da Europar Batasunean gertatutako bilakaeraren aldean, 27-EBko langabeziak aldi horretan, %41ko hazkundera izan baitu, hots, Hegoaldeko hazkundearen erdira ere ez da iritsi.

Ildo beretik aipatu behar da **biztanleria aktiboak** 2009an zehar 17.000 laguneko gutxipena izan ez balu, langabeak 58.600 lagun gehiago izango zirela, 41.600 izan ordez.

Zehatz esateko, 65 urtetik beherako biztanleen jarduera-tasa %73,5koa izan da laugarren hiruhilekoan, 2009an zehar, biztanleria aktiboaren gutxipenaren ondorioz, 0,5 puntu jaitsirik. Gizonen jarduera-tasa %80koa izan da (urtebete lehenagokoa baino 1,9 puntu txikiagoa), eta emakumeena, %67koa (2009ko laugarren hiruhilekoan baino 0,9 puntu handiagoa).

Biztanleria Jardueraren Arabera Inkestak (BJA) langabeziari buruz argitaratutako datua eta INEMen zerrendetako erkatzen baditugu, alde nabariak ageri dira bien artean. Zehazki, abenduan, 168.854 lagun azaltzen ziren INEMen zerrendetan, BJAREN arabera zeuden langabeak baino 13.554 (%8,7) gehiago, alegia. Nafarroan, bereziki

esanguratsua da jautzia, INEMek jakinarazitako datua BJArena baino %26,3 handiagoa da eta (EAEn, %4,1ekoa da aldea).

BIZTANLE LANGABEAK BJAREN ARABERA (2009ko 4. HH) ETA

INEMen ERREGISTRATUTAKOAK (2009ko ABE.). HEH

	BJA	INEM	ALDEA	% ALDEA
EAE	123.100	128.201	-5.101	%4,1
NAFARROA	32.200	40.653	-8.453	%26,3
HEH	155.300	168.854	-13.554	%8,7

Iturriak: INE, INEM

INEMen datuen arabera, langabeziak 35.261 laguneko gehikuntza --hots, %26,4koa-- izan zuen 2009an zehar.

INEMen IZENA EMAN DUTEN PERTSONEN %55ek EZ DUTE KOTIZAZIOPEKO LANGABEZIA PRESTAZIORIK KOBRATZEN

INEMen datuek, halaber, beste datu bat ere argitzen dute, alegia, INEMen izena eman duten 92.425 lagunek (guztien %55ek) ez dutela kotizaziopeko prestaziorik kobratzen, eta 51.562k (%31k) ez duela inongo prestaziorik jasotzen. Bistan dago, beraz, gizarte-babespenerako sistemak langabeei ematen dien itzal eskasa. Pertsona horiek, sistema publikoaren babesik ezean, familiarte erabili behar izaten dute aterpe.

LANGABEZIA PRESTAZIOEN ONURADUNAK.

HEH, 2009ko ABENDUA

	KOTIZAZIOPEKO PRESTAZIOA	PRESTAZIOEN BAT	INEMek ZENBATUTAKO LANGABEAK
LAGUN KOPURUA	76.429	117.292	168.854
ESTALDURA	%45	%69	

Iturria: INEM

NAZIOARTEKO INGURU HURBILEAN BAINO LANGABEZIA TASA ALTUAGOAK

BJAren datuen azterketarekin jarraituz, 2009ko laugarren hiruhilekoan **langabezia-tasa** %11,5ekoa izan dela ikus dezakegu; hau da, 3,2 puntu hazi da, aurreko urtealdiko

aldi berari buruz. Gizonen langabezia-tasa %10,9koa izan da (3,3 puntu altuagoa), eta emakumeena, %12,3koa (3 puntu altuagoa). Bestalde, 25 urtetik beherakoen kolektiboaren langabezia-tasa %34koa izan da (11,4 puntu altuagoa), eta 25 eta 34 urte artekoena, %13,7koa (3,3 puntu altuagoa).

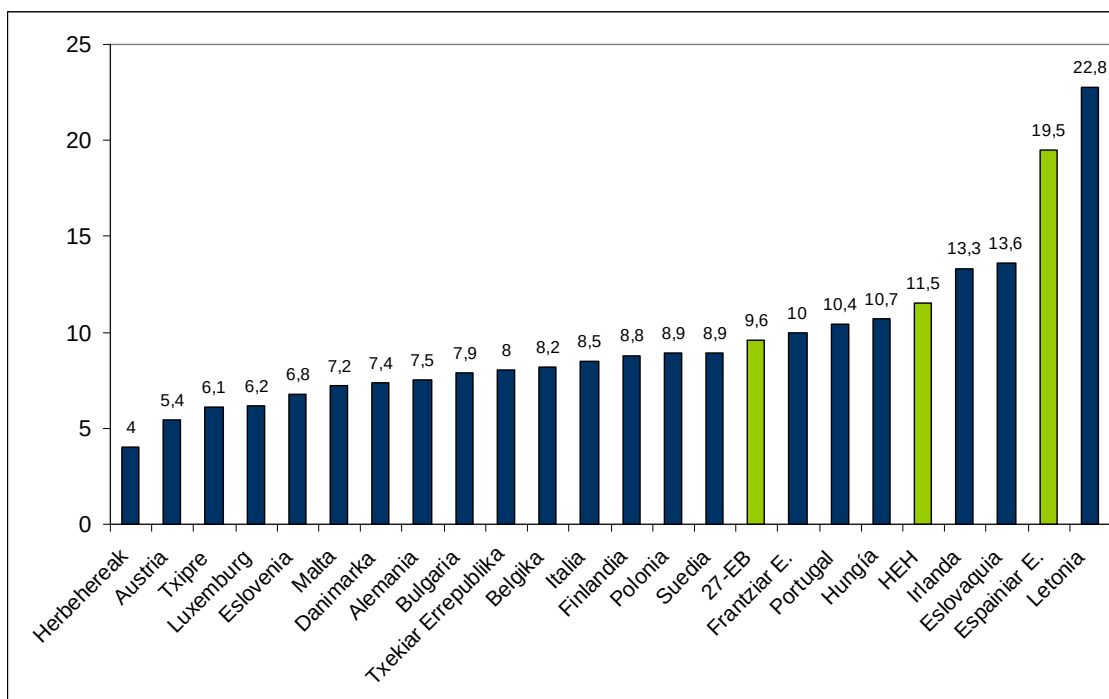
Hego Euskal Herriko langabezia-tasa gainerako herrialdeetako baxuagoa dela sinestarazi nahi badigute ere, Europa mailako datuek kontrakoa erakusten dute. Zehazki, HEHko langabezia-tasa 27-EBkoa (%9,1koa, abenduan) baino 2,4 puntu altuagoa izan da. Gizonen batez besteko langabezia-tasa 2,4 puntu altuagoa izan da HEHn 27-EBn (%9,1) baino, eta emakumeena, berriz, Europar Batasunean (%9) baino 3,3 puntu altuagoa.

Datuok, halaber, Hego Euskal Herriko langabezia-tasetan sexuen artean dagoen ezberdintasun handiagoa ere ikustarazten dute; izan ere, 27-EBn gizonezkoen eta emakumezkoen langabezia-tasak berdinak direlarik, Hego Euskal Herrian bien arteko diferentzia 1,4 puntukoa baita.

Beste alde batetik, 25 urtetik beherakoen batez besteko langabezia-tasa %20,4koa izan da 27-EBn, alegia, HEHkoa baino 13,6 puntu baxuagoa (25 eta 34 urte artekoen buruz ez dago Europa mailako informaziorik).

Europa mailako datuen azterketa zehatzagoa eginez ikus daitekeenez, Hego Euskal Herriko tasa, 27-EBko batez bestekoaren gaineratik egon ez ezik, Europar Batasuneko altuenetako bat ere bada. Zehatz esateko, hurrengo grafikoan ikusten den eran, eskuartean dugun informazioa dagokien estatuetatik (Estonia, Grezia, Lituania, Errumania eta Erresuma Batuari buruzko datuak falta zaizkigu), bakarrik Irlandak, Eslovakiak, Espainiako Estatuak eta Letoniak dute Hego Euskal Herrikoa baino langabezia-tasa altuagoa, eta gainerako 18 herrialdeek langabezia-zifra txikiagoak agertzen dituzte.

27-EBko LANGABEZIA TASAK (2009ko ABENDUA) ETA HEHkoak (2009ko 4. HH).

Iturriak: Eurostat, INE

ALDI BATERAKO KONTRATUEK ARE PISU HANDIAGOA DUTE

Hego Euskal Herrian, 2009an, 874.649 **lan-kontratu** sinatu ziren. Horrek %17,6ko jaitsiera adierazten du, 2008an sinatutako kontratuen aldean.

Sinatutako kontratuetatik gehientsuak aldi baterakoak izan ziren: kontratu guztien %92,3, hain zuzen ere. Datu horrek argi erakusten du aldi baterako kontratuen pisua handitu egin dela, guztizkoari buruz, 2008ko portzentajea %90,9 izan zen eta.

Aldi baterako kontraturik ugariena ekoizpen-beharretarako behin-behineko kontratua izan zen, horrelako 315.523 (kontratu guztien %36,1) sinatu zirelarik, eta hurrengo ugariena obra- edo zerbitzu-kontratua, 268.610 alarekin (guztizkoaren %30,7), eta bitarteko lan-kontratua, 202.812ekin (%23,2). Horien atzetik, askoz portzentaje txikiagoekin, honako hauek ageri dira: jubilazio partzialeko kontratua (guztizkoaren %0,6), txanda-kontratua (%0,5), praktikaldiko kontratua (%0,5), aldi baterako beste kontratu mota batzuk (%0,4), prestakuntza-kontratua (%0,2), elbarrien behin-behineko kontratua (%0,1) eta 64 urterekin jubilatua ordeztzeko kontratua, guztizkoan ia pisurik ez duena.

Kontratu mugagabeak, bestalde, 67.619 izan ziren, hau da, guztizkoaren %7,7. 2009an gehien erabili zen kontratu mugagabea kontratu mugagabe arrunta izan zen, 29.153 alarekin (guztizkoaren %3,3); horren ondoren, mugagabe bihurtutako lan-kontratua izan zen erabiliena, 28.456rekin (guztizkoaren %3,3), eta ostean, kontratazio mugagabea sustatzeko kontratu mugagabea, 9.688rekin (%1,1) eta elbarrien kontratu mugagabea, 322 alarekin, sinatutako kontratuen guztizkoan ia pisurik ez duena.

Sinatutako lan-kontratuen modalitateek ere emakumeen kaltetan suertatzen den beste osagai bat erakusten dute. Izan ere, aldi baterako kontratuak guztizkoan duten pisua 1,5 puntu handiagoa da emakumeen kasuan (%93) gizonenean baino (%91,5). Emakumeen kontra jotzen duen beste alderdi bat ere badago, kolektibo horren kasuan, bigarren kontratu ohikoena bitarteko kontratua baita, sinatutako kontratu guztien %33,7 dagokiola (gizonen kasuan, %11,1ekoa da portzentajea). Datu horrek, berez, ez luke aparteko garrantzirik, bitarteko kontratuean diharduen langileak, enpresatik bidaltzean, kalte-ordainik jasotzeko eskubiderik ez duelako ez balitz; aldi baterako gainerako kontratuak, lan-urte bakoitzeko, 8 eguneko kalte-ordaina kobratzeko eskubidea ematen dute eta.

SINATUTAKO KONTRATUAK, MOTAREN ARABERA.

HEGO EUSKAL HERRIA, 2009

	GUZTIRA		GIZONAK		EMAKUMEAK	
	KOPURUA	%	KOPURUA	%	KOPURUA	%
EKOIZPEN-BEHARRETARAKO K.	315.523	36,1	155.547	38,2	159.976	34,2
OBRA EDO ZERBITZU K.	268.610	30,7	159.013	39,1	109.597	23,4
BITARTEKOA	202.812	23,2	45.119	11,1	157.693	33,7
JUBILAZIO PARTZIALA	5.128	0,6	3.956	1,0	1.172	0,3
TXANDAKOA	4.424	0,5	3.052	0,7	1.372	0,3
PRAKTIKALDIKOA	4.370	0,5	2.289	0,6	2.081	0,4
BESTE BATZUK	3.275	0,4	1.629	0,4	1.646	0,4
PRESTAKUNTZARAKOA	1.962	0,2	1.146	0,3	816	0,2
ELBARRIEN BEHIN-BEHINEKO K.	849	0,1	508	0,1	341	0,1
64 URTEKO JUBIL. ORDEZTEKOA	77	0,0	45	0,0	32	0,0
ALDI BATERAKOAK	491.507	92,3	216.757	91,5	274.750	93
MUGAGABE ARRUNTA	29.153	3,3	15.107	3,7	14.046	3,0
MUGAG. BIHURTUAK	28.456	3,3	14.995	3,7	13.461	2,9
ENP. SUST. K. MUGAGABEA	9.688	1,1	4.492	1,1	5.196	1,1
ELBARRIENTZAKOA	322	0,0	209	0,1	113	0,0
MUGAGABEAK	67.619	7,7	34.803	8,5	32.816	7,0
GUZTIRA	874.649	100	407.107	100	467.542	100

Iturria: INEM

Sinatutako kontratuei buruzko daturik berriena aurtengo urtarrilekoa da, zeinen arabera Hego Euskal Herrian 66.281 lan-kontratu sinatu diren, %91,9 aldi baterako kontratuak izan direlarik.

ENPLEGU ERREGULAZIOA IZUGARRI HAZI DA

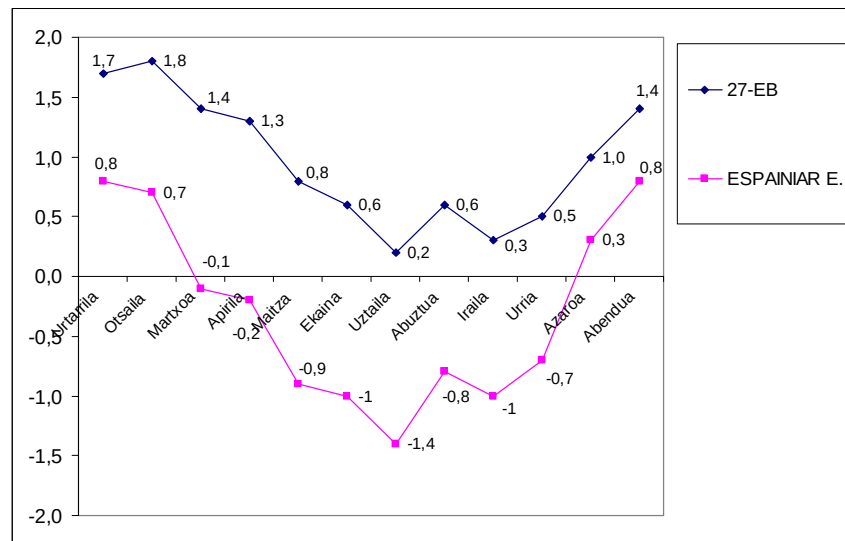
2009ko urtarriletik azarora bitartean, enplegu-erregulaziorako 3.109 fitxa baimendu ziren HEHn, hots, aurreko urtealdiko aldi berean (510 fitxa onartu ziren orduan) baino 6 bider gehiago. Era horretan, enplegu-erregulazioaren hazkundera nabarmena eta benazkoa izan da, ekonomiaren ikuspuntutik oparo izandako urteetakoen aldean.

Erregulazio-fitxa horien eragina 91.391 langilek nozitu dute, alegia, aurreko urteko aldi berean fitxen kaltea jasan zutenak halako seik. Etendura-neurrien eragina jasan duten langileak, hau da, behin-behineko ondorioak nozitu dituztenak, 85.403 izan dira (enplegu-erregulazioak jotako pertsona guztien %93,4); iraizpen-neurriak jasan behar izan dituztenak, hots, lana behin betiko galdu dutenak, 4.624 (%5,1) izan dira, eta lanaldi-murrizketako neurrien eraginpean egon direnak, alegia, lanaldia moldatu egin zaienak, 1.364 (%1,5).

KPIa BAINO SOLDATA IGOERA HANDIAGOAK LORTU BEHAR DIRA

Prezioek %0,8ko igoera izan dute abenduan, urte osoan nagusitu diren zifra negatiboen ondorioz deflazioaren beldurrez ibili ondoren. Hurrengo grafikoan ikusten denez, 27-EBko batez besteko bilakaera ezberdina izan da, KPIa positiboa izan baita ekitaldi osoan zehar, eta urteko emaitza, %1,4koa.

PREZIOEN URTE ARTEKO BILAKAERA. 27-EB, 2009

Iturriak: IEN, Eurostat

Urtarrileko datuak %1eko igoera erakusten du espainiar Estatuan.

Bai Espainiako estatuan, bai Hego Euskal Herrian, prezioek izandako bilakaera eta abagune ekonomikoa berriro bihurtu dira aitzakia, enpresariak, urtean zehar hainbat aldiz, soldatak murriztu beharra azpimarratzeko.

2010eko negoziazio kolektiboari begira, ELAren iritziz, soldatek %0,8aren gainetik igo behar dute, krisialditik irteteko urratsak bidezkoagoak eta bizkorragoak izango badira.

Aldarrikapen hori langileen bizi-kalitatea hobetzea eta azken urteetan lan-errentek galdu duten aberastasun-zatia berreskuratzen laguntzea ahalbidetu dezaketen soldata- eta lan-baldintzak hobetzeko borrokaren atal da.